

**PROGRAM WYCHOWAWCZO-
PROFILAKTYCZNY
SZKOŁY PODSTAWOWEJ**

im. HELENY MNISZEK

W SABNIACH

2018/2019

„W wychowaniu chodzi właśnie o to, ażeby człowiek stawał się coraz bardziej człowiekiem, o to żeby bardziej był, a nie tylko więcej miał : aby więc poprzez wszystko co ma, co posiada umiał bardziej i pełniej być człowiekiem, to znaczy, ażeby również umiał być nie tylko z drugim, ale i dla drugich”

Jan Paweł II

I. WSTĘP

Program Wychowawczo - Profilaktyczny Szkoły Podstawowej im. Heleny Mniszek w Sabniach został opracowany po wcześniejszym rozpoznaniu potrzeb i oczekiwań społeczności szkolnej. Do szkoły uczęszczają uczniowie mieszkający w gminie Sabnie, która liczy około 4000 mieszkańców. Okoliczne miejscowości to typowo rolnicza, podlaska wieś ze swoimi smutkami i radościami, problemem bezrobocia i trudnościami finansowymi. Taka sytuacja spowodowała migrację ludzi młodych i wykształconych do miasta zubażając środowisko lokalne pod względem intelektualnym. W wyniku tego powstały zaniedbania kulturowe, a jedynymi instytucjami tego typu są: biblioteka gminna, jak również imprezy okolicznościowe organizowane przez Urząd Gminy, szkoły, OSP.

Integracji społeczeństwa sprzyja działalność twórców ludowych.

Mimo trudności z jakimi boryka się społeczeństwo gminy współpraca rodziców ze szkołą jest dobra, chętnie biorą udział w pracach na rzecz szkoły i uczestniczą w imprezach kulturalnych.

Wobec powyższego młodzież naszej szkoły jest zróżnicowana pod wieloma względami, a warunki materialne większości rodziców nie pozwalają na rozwijanie własnych zainteresowań i korzystania z różnych form kultury. Wśród ludzi młodych oraz częściej występuje brak motywacji do nauki, marazm życiowy. Laicyzacja życia tworzy pustkę, która zostaje stopniowo zajęta przez wpływ grup nieformalnych, głośnej bezwartościowej napiętnowanej agresją, wulgaryzmami czy popadaniem w nałogi.

Wśród młodzieży na terenie szkoły coraz częściej pojawiają się zachowania aspołeczne, a rodzice czują się bezradni wobec problemów zwracają się o pomoc do nauczycieli. Dlatego też na szkole spoczywa obowiązek nie tylko edukacji, ale i wychowania.

Program Wychowawczo - Profilaktyczny zawiera zadania, realizacja których da młodemu człowiekowi świadomość jak odnaleźć się w "wielkim świecie" i nie stracić własnego "ja". Idąc z pomocą rodzicom w procesie edukacji i wychowania szkoła proponuje wartości i wzory godne naśladowania. Tylko wspólne oddziaływania szkoły i rodziców dadzą pożądane efekty i uchronią młode pokolenie przed utratą sensu życia, a państwu dadzą zdrowe społeczeństwo.

Program Wychowawczo - Profilaktyczny skoncentrowany jest na działaniach mających na celu wskazywanie postaw pozytywnych, dążenie do samorozwoju, autorefleksji, zapobiegania zjawiskom patologii społecznej, uzależnieniom, wspieraniu rodziców w oddziaływaniach wychowawczych oraz angażowaniu nauczycieli do czynnej pracy z wychowankami. Szkoła próbuje stwarzać odpowiednie warunki do wszechstronnego rozwoju osobowego ucznia tak, aby obok zdobywania wiedzy i umiejętności miał możliwość kształtowania siebie jako człowieka otwartego, kulturalnego, aktywnie uczestniczącego w życiu społecznym.

Szkoła wspiera rodzinę w procesie wychowania (bo to oni posiadają największe, bo naturalne prawa wychowawcze w stosunku do swoich dzieci), a nauczyciele współkształtują rozwój ucznia w następujących obszarach:

- Zdrowie – edukacja zdrowotna
- Relacje – kształtowanie postaw społecznych
- Bezpieczeństwo – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych)
- Kultura – wartości, normy i wzory zachowań

II.UWARUNKOWANIA FORMALNO - PRAWNE

Szkolny Program Wychowawczo - Profilaktyczny nazywa i opisuje treści oraz oddziaływania o charakterze wychowawczym i jest realizowany przez wszystkich nauczycieli, pracowników administracyjnych. Program ma charakter otwarty, może być poddawany modyfikacjom, aktualizacjom i unowocześnieniom. Ma charakter ramowy, co oznacza, że nie wszystkie jego założenia muszą być realizowane.

Został opracowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (zwłaszcza art. 72)
- Rozporządzenie MEN z dnia 14 lutego 2017r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka
- Konwencja o Prawach Dziecka
- Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych
- Karta Nauczyciela
- Konwencja o Prawach Dziecka
- Programy edukacyjne i profilaktyczne
- Statut Szkoły Podstawowej im. Heleny Mniszek w Sabniach
- Zasady Oceniania, Klasyfikowania i Promowania Uczniów oraz przeprowadzania egzaminów poprawkowych w Szkole Podstawowej im. Heleny Mniszek w Sabniach

III. OGÓLNE CELE PROGRAMU WYCHOWAWCZO - PROFILAKTYCZNEGO

L.P.	CELE OGÓLNE	CELE SZCZEGÓŁOWE
1.	Kształtowanie pozytywnych postaw i świadomego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym.	1. tolerancja i szacunek wobec ludzi o innych poglądach, 2. postawa asertywna, 3. wrażliwość na krzywdę innych ludzi, samotnych, biednych, cierpiących z innych powodów, 4. wrażliwość na potrzeby otoczenia, 5. odpowiedzialność za drugiego człowieka, 6. poznawanie i kultywowanie tradycji i zwyczajów „małej i dużej ojczyzny”, 7. umiejętność korzystania z różnych źródeł informacji, 8. samorozwój, 9. rozpoznawanie podstaw ekonomiczno – społecznych, 10. osobiste zaangażowanie w życie społeczne,
2.	Wyrabianie i utrwalanie właściwych nawyków proekologicznych	11. rozbudzanie szacunku dla przyrody, odkrywanie jej piękna i tajemnic, 12. poznawanie własnego środowiska, rozbudzanie wrażliwości na jego potrzeby i gotowość do podejmowania działań 13. kształtowanie postaw świadomości i szacunku dla otaczającej przyrody 14. propagowanie zdrowego stylu życia 15. działania uwzględniające racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych 16. kształcenie odpowiednich nawyków sprzyjających zachowaniu czystości środowiska, uświadamianie społecznej wagi problemu 17. dbanie o estetykę otoczenia 18. wyrabianie i utrwalanie nawyku prawidłowego segregowania śmieci

3.	Tworzenie wizerunku własnego „ja”.	19. zdolność do samodzielnego myślenia i działania, 20. postępowanie zgodnie z ogólnie przyjętymi normami, zgodnie z własnym sumieniem, 21. poszukiwanie jasnego i pewnego światopoglądu, 22. szacunek dla prawdy, 23. szacunek dla samego siebie, 24. poszerzanie na miarę własnych możliwości wiedzy o rozwoju fizycznym, psychicznym i społecznym człowieka, 25. rozwijanie inteligencji i kreatywności, 26. praca nad sobą, 27. refleksyjny stosunek do siebie, samoocena, 28. przekonanie o potrzebie kierowania własnym rozwojem, 29. propagowanie zdrowego stylu życia, 30. odporność na negatywne wpływy różnych patologicznych zjawisk społecznych oraz środków przekazu, 31. zdolność do głębokiego kontaktu z drugim człowiekiem i Bogiem.
4.	Rozwijanie postaw przygotowujących do pełnienia ról w rodzinie.	32. dostarczanie wiedzy na temat pełnienia ról związanych z życiem codziennym, życiem rodzinnym – obecnie i w przyszłości, 33. organizacja życia rodzinnego ”klimat” 34. ukazanie dróg rozwoju emocjonalnego i uczuciowego, 35. poznanie praw rządzących ludzką płodnością, 36. bogacenie życia wewnętrznego, 37. potrzeba miłości, akceptacji ,bezpieczeństwa, 38. wychowanie do odpowiedzialnego rodzicielstwa, 39. rozwijanie szacunku wobec rodziców i ludzi starszych, 40. podtrzymywanie tradycji rodzinnych, 41. określenie skutków braku właściwego przygotowania do życia w małżeństwie i rodzinie.
5.	Umacnianie więzi interpersonalnych: dziecko – rodzic, rodzic – nauczyciel, uczeń – nauczyciel.	42. budowanie prawidłowych relacji z rodzicami, nauczycielami i pomiędzy uczniami, 43. uczenie właściwego przekazywania własnych odczuć, stanowisk i poglądów, 44. wzmacnianie więzi między nastolatkami a rodzicami, 45. rozwijanie umiejętności skutecznego, kulturalnego porozumiewania się, 46. poznawanie charakterystycznych cech etapów życia człowieka, 47. zwracanie uwagi na „konflikt pokoleń”, 48. wspieranie rodziców w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, 49. określanie prawidłowych form spędzania czasu wolnego, 50. rozbudzanie szacunku dla poglądów innych ludzi.

6.	Rozwijanie uczuć patriotycznych.	51. uświadamianie przynależności do wspólnoty ogólnej, 52. przygotowanie do podjęcia odpowiedzialności za losy kraju, 53. uczenie właściwego zachowania wobec symboli narodowych i miejsc pamięci, 54. troszczenie się o utrzymanie i pomnożenie dziedzictwa kulturowego regionu, kraju, 55. rozbudzanie szacunku do miejsc i rzeczy związanych ze szkołą (sztandar) i patronką, 56. poznawanie życia i twórczości Heleny Mniszek, 57. uroczyste obchody Dnia Patrona Szkoły, 58. opieka nad grobem patronki, 59. godne reprezentowanie środowiska lokalnego na zewnątrz, 60. uczenie tolerancji religijnej, tolerancji wobec różnych ras i narodów.
7.	Wpajanie zachowań zapewniających bezpieczeństwo.	61. wdrażanie uczniów do właściwego korzystania z drogi publicznej 62. przygotowanie uczniów do bezpiecznego korzystania z pojazdów (rower, motorower, skuter) 63. wpajanie zasad właściwego korzystania ze środków komunikacji publicznej 64. kształtowanie odpowiednich nawyków zapewniających bezpieczeństwo gier i zabaw w szkole i czasie wolnym 65. rozwijanie umiejętności właściwego zachowania w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia 66. zapoznanie uczniów ze szczegółowymi zasadami ewakuacji szkoły w sytuacji zagrożenia.

IV. MODEL ABSOLWENTA

Absolwenta naszej szkoły powinno charakteryzować:

- 1.** świadomość własnych umiejętności, zdolności i pasji;
- 2.** ciekawość świata;
- 3.** umiejętność uczenia się;
- 4.** wyposażenie w kompetencje kluczowe;
- 5.** twórcze podchodzenie do życia;
- 6.** świadomość potrzeb rynku pracy;
- 7.** wrażliwość społeczna, odpowiedzialność, rzetelność, umiejętność odróżniania dobra od zła;
- 8.** umiejętność korzystania z komputera i technik informacyjnych;
- 9.** sprawne komunikowanie się w języku polskim i obcym;
- 10.** dbałość o czystość języka polskiego;
- 11.** asertywność;
- 12.** tolerancja;
- 13.** dbałość o zdrowie własne i innych;
- 14.** umiejętność dokonywania wyborów zgodnych a własnym sumieniem i światopoglądem;
- 15.** znajomość tradycji i kultury regionalnej i narodowej;

V. STRATEGIA WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNA SZKOŁY

Przyjmujemy, że bezwzględne pierwszeństwo w wychowaniu młodego człowieka ma dom rodzinny. To tam przede wszystkim kształtuje się charakter dziecka, przekazywany jest system wartości. Rodzice mają prawo do decydowania o całym procesie wychowania swojego dziecka, jak również współdecydowania o tym, co w zakresie wychowania dokonuje się w szkole. Uczeń w szkole ma możliwość rozwoju we wszystkich sferach jego osobowości, przygotowania się do wypełnienia obowiązków rodzinnych i społecznych w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji i sprawiedliwości. W naszej szkole wartością nadrzędną jest szacunek do drugiego człowieka, odpowiedzialność za siebie i innych oraz tworzenie wspólnoty nauczycieli, rodziców i uczniów, opartej na współpracy i wzajemnym zaufaniu. Nasza strategia wychowawcza szkoły opiera się na definicji prof. dr hab. Zbigniewa Gasia, wg którego wychowanie to proces wspomagania wychowanka w rozwoju, ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości w czterech podstawowych sferach: fizycznej, psychicznej, społecznej i duchowej. Wychowywanie wymaga także uwzględnienia zmian gospodarczych, aktualnych zjawisk społecznych, potrzeb i oczekiwań środowiska lokalnego. Nawiązując do definicji Z. Gasia, określiliśmy, że chcemy, by absolwent naszej szkoły dobrze funkcjonował w swoim środowisku indywidualnym i społecznym. Planujemy, żeby nasz uczeń był pozytywnie nastawiony do siebie i innych ludzi, żeby budował swoją dojrzałość w następujących sferach:

- intelektualnej: dostrzegał konieczność harmonijnego rozwoju intelektualnego i fizycznego, potrafił twórczo myśleć, podejmował planowe działania i przewidywał ich efekty, żeby był świadomy swoich mocnych stron i potrafił bazować na nich w działaniu, żeby poszerzał swoją wiedzę korzystając z różnych źródeł informacji, umiał organizować pracę własną i zespołową, był dobrze przygotowany do nauki na wyższym etapie kształcenia;
- emocjonalnej: dokonywał samokontroli i samooceny, akceptował siebie i innych, pozytywnie patrzył na otaczający świat, potrafił sobie radzić w trudnych sytuacjach, znał swoje prawa i respektował prawa innych, przestrzegał przyjętych norm i zasad, rozróżniał zachowania dobre i złe, prawidłowo funkcjonował w swoim otoczeniu: w domu, w szkole i w środowisku lokalnym;
- fizycznej: dbał o swoje bezpieczeństwo i zdrowie, dostrzegał i przeciwdziałał zagrożeniom środowiska naturalnego, znał sposoby spędzania czasu wolnego, korzystne dla zdrowia psychicznego i fizycznego oraz aktywnie je stosował, był świadomy zagrożeń związanych z uzależnieniami, szanował środowisko i jego zasoby naturalne;
- społecznej: miał świadomość przynależności do społeczności szkolnej i lokalnej, był odpowiedzialny za powierzone zadania i swoje czyny, znał historię swojego miasta, regionu i kraju, okazywał szacunek dla języka ojczystego, kultury i tradycji narodowej, dostrzegał potrzeby własne i innych, był tolerancyjny wobec różnych poglądów, postaw, przekonań, prawidłowo funkcjonował w grupie społecznej, był uczciwy, szczery, prawdomówny, rzetelny i odpowiedzialny, właściwie komunikował się z rówieśnikami i dorosłymi, znał historię, kulturę i tradycje europejskie.

VI. TREŚCI WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNE W KLASACH I-III

OBSZARY	ZADANIA
ZDROWIE – edukacja zdrowotna	1. Zapoznanie z podstawowymi zasadami dbałości o zdrowie własne i innych (odżywianie, higiena osobista, aktywność fizyczna) 2. Rozwijanie umiejętności podejmowania działań na rzecz ochrony przyrody w swoim środowisku 3. Kształtowanie wytrwałości w działaniu i dążeniu do celu, umiejętności adekwatnego zachowania się w różnych sytuacjach
RELACJE – kształtowanie postaw społecznych	1. Kształtowanie podstawowych umiejętności komunikacji. 2. Rozwijanie umiejętności formułowania prostych wniosków na podstawie obserwacji własnych doświadczeń. 3. Kształtowanie umiejętności przestrzegania obowiązujących reguł. 4. Kształtowanie umiejętności nawiązywania i podtrzymywania relacji z rówieśnikami, rozpoznawania ich potrzeb, zgodnej współpracy z innymi. 5. Przygotowanie do sprawiedliwego i uczciwego oceniania zachowania własnego i innych ludzi 6. Zapoznanie z podstawowymi prawami i obowiązkami ucznia, członka szkolnej społeczności, rodziny i kraju 7. Rozwijanie empatii, umiejętności podejmowania działań mających na celu pomoc słabszym i potrzebującym, umiejętności rozwiązywania konfliktów i sporów
BEZPIECZEŃSTWO – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych)	1. Zapoznanie z podstawowymi zasadami bezpieczeństwa w różnych sytuacjach życiowych, kształtowanie właściwego zachowania się w sytuacji zagrożenia życia i zdrowia 2. Utrwalanie nawyków właściwego korzystania z drogi publicznej. 3. Kształtowanie odpowiednich nawyków zapewniających bezpieczeństwo gier i zabaw w szkole i czasie wolnym. 4. Wyrabianie odporności na negatywne wpływy różnych patologicznych zjawisk społecznych.

KULTURA – wartości, normy i wzory zachowań

1. Kształtowanie umiejętności właściwego komunikowania się w różnych sytuacjach społecznych, dbałość o język i kulturę wypowiedzania się.
2. Kształtowanie umiejętności analizy prostych sytuacji wychowawczych, odróżniania dobra od zła.
3. Kształtowanie gotowości do uczestnictwa w kulturze.
4. Kształtowanie wrażliwości estetycznej poprzez kontakt z dziełami literackimi i wytworami kultury
5. Kształtowanie postaw wyrażających szacunek dla ludzi, niezależnie od religii, statusu materialnego, wieku, wyglądu, poziomu rozwoju intelektualnego i fizycznego.
6. Przygotowanie do radzenia sobie w sytuacjach codziennych, wymagających umiejętności praktycznych, budzenie szacunku dla pracy, ludzi różnych zawodów
7. Przygotowanie do podejmowania działań mających na celu rozpoznanie i rozwijanie własnych zainteresowań
8. Wstępne kształtowanie postaw wyrażających szacunek do symboli, tradycji narodowych, tradycji rodzinnych, szkolnych, lokalnych
9. Kształtowanie poczucia własnej wartości, rozwijanie kreatywności i przedsiębiorczości oraz branie odpowiedzialności za swoje decyzje i działania.
10. Kształtowanie świadomości odmienności osób niepełnosprawnych, innej narodowości, wyznania, tradycji kulturowej.
11. Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży.

VII. TREŚCI WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNE W KLASACH IV-VIII

OBSZARY	ZADANIA
ZDROWIE – edukacja zdrowotna	1. Nabywanie umiejętności gromadzenia wiedzy o sobie. 2. Kształtowanie umiejętności rozpoznawania własnych cech osobowości – mocne i słabe strony. 3. Prezentowanie sposobów pokonywania własnych słabości oraz akceptowania ograniczeń i niedoskonałości. 4. Kształtowanie postaw otwartych na poszukiwanie pomocy oraz porady w sytuacji, kiedy zaczynają się trudności i kiedy wybór jest ważny i trudny. 5. Rozwijanie właściwej postawy wobec zdrowia i życia i jako najważniejszych wartości. 6. Kształtowanie postaw prozdrowotnych poprzez promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia. 7. Kształtowanie umiejętności podejmowania i realizacji zachowań prozdrowotnych. 8. Rozwijanie świadomości własnego ciała z uwzględnieniem zmian fizycznych i psychicznych w okresie dojrzewania. 9. Wyrabianie poczucia odpowiedzialności za własne zdrowie. 10. Dostarczanie wiedzy o zagrożeniach związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i substancji uzależniających. 11. Zapoznanie z czynnikami chroniącymi przed uzależnieniem. 12. Uzyskanie informacji gdzie szukać pomocy w sytuacjach kryzysowych.
RELACJE – kształtowanie postaw społecznych	1. Kształtowanie umiejętności właściwej komunikacji stanowiącej podstawę współdziałania. 2. Budowanie atmosfery wzajemnego szacunku w społeczności szkolnej. 3. Rozwijanie poczucia przynależności do grupy. 4. Kształtowanie odpowiedzialności za drugiego człowieka oraz nawyków współdziałania w grupie. 5. Rozwijanie świadomości dotyczącej roli i wartości rodziny w życiu człowieka. 6. Dążenie do budowania więzi między pokoleniami (uczeń nauczyciel, dzieci – rodzice). 7. Wyzwalanie chęci do działania na rzecz innych osób – wolontariat. 8. Rozwijanie samorządności. 9. Rozwijanie świadomości dotyczącej roli osób znaczących i autorytetów. 10. Kształtowanie tolerancji i szacunku wobec ludzi niepełnosprawnych, o innych poglądach, wobec różnych narodów i wyznawców różnych religii. 11. Kształtowanie umiejętności szukania inspiracji, rozwijanie własnej kreatywności. 12. Wyrabianie odpowiednich nawyków sprzyjających zachowaniu czystości środowiska, uświadamianie społecznej wagi problemu.

BEZPIECZEŃSTWO – profilaktyka zachowań ryzykownych (problemowych)	1. Utrwalanie nawyków właściwego korzystania z drogi publicznej. 2. Kształtowanie odpowiednich nawyków zapewniających bezpieczeństwo gier i zabaw w szkole i czasie wolnym. 3. Rozwijanie umiejętności właściwego zachowania w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia. 4. Wyrabianie odporności na negatywne wpływy różnych patologicznych zjawisk społecznych. 5. Rozwijanie poczucia odpowiedzialności za własne zachowanie. 6. Przeciwdziałanie ryzykownym zachowaniom. 7. Wyrabianie umiejętności prowadzenia rozmowy w sytuacji konfliktu – podstawy negocjacji i mediacji. 8. Rozwijanie umiejętności radzenia sobie z własnymi negatywnymi emocjami oraz z zachowaniami agresywnymi. 9. Kształtowanie świadomości dotyczącej prawa do prywatności, w tym do ochrony danych osobowych oraz ograniczonego zaufania do osób poznanych w sieci. 10. Rozwijanie postaw opartych na odpowiedzialności za dokonywane wybory i postępowanie. 11. Dostarczanie wiedzy z zakresu prawa dotyczącego postępowania w sprawach nieletnich.
KULTURA – wartości, normy i wzory zachowań	1. Kształtowanie kultury osobistej- zachowanie się z godnością i szacunkiem w stosunku do drugiego człowieka- wyrażona przez postawę, słowa, strój, dbałość o estetykę pomieszczeń użytkowych. 2. Podnoszenie poziomu kultury osobistej i kultury słowa. 3. Wdrażanie do aktywnego uczestnictwa w życiu szkolnym. 4. Kształcenia pozytywnego stosunku do procesu kształcenia. 5. Rozwijanie zainteresowań i pasji uczniów. 6. Wyrabianie odpowiedzialności za powierzone obowiązki. 7. Rozwijanie umiejętności wyrażania własnych emocji. 8. Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży. 9. Popularyzowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego. 10. Rozwijanie cech: pracowitość odpowiedzialność, prawdomówność, rzetelność i wytrwałość. 11. Rozbudzanie miłości i szacunku do Ojczyzny, poznawanie jej historii, kultury i tradycji. 12. Rozwijanie szacunku dla kultury i dorobku narodowego. 13. Umacnianie więzi ze społecznością lokalną. 14. . Rozwijanie umiejętności krytycznego myślenia w kontekście analizy wpływów rówieśników i mediów na zachowania.

